

Наше Лемко

РІК IV.

Ч. 15 (87)

Львів, 1-го серпня 1937.

Виходить двічі в місяць.

Адреса: Львів, ул. Новий Світ ч. 22.

NASZ LEMKO, LWÓW, UL. NOWY ŚWIAT 22.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

Оголошення після умови.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1'80 зол., Чвертьрічно 1 зол
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1 ам. дол. або рівновартість.

Виставка української преси в Лосю

Нова твердиня при українським Катедральнім Храмі У ФІЛЯДЕЛФІ.

В неділю, 16 травня ц. р. після співаної Служби Божої Єпископ Кир Константин довершив посвячення новозбудованої домівки біля катедрі у Філядельфії. На посвячення прибув також бувший катедральний парох, тепер ректор Української Католицької Семинарії у Стемфорді, о. Павло Процько. Того самого дня в год. 7-ій веч. відбулося святочне відкриття домівки, получене із спільним свяченням. На свято відкриття прибув владика, а також о. Павло Процько й місцеві священники. Після посвячення паски й перекуски зачалися промови. Першу промову сказав сам владика. Він хвалив філядельфійців за витревалість у добрих ділах і зазначив, що в будучности намічено багато праці, а найбільше лежать йому на серці „Дім для

старців“ і шпиталь, які то установи в короткім часі будуть основані при катедрі у Філядельфії. Коли бесідник скінчив, то оплескам — здавалося — не було кінця. Про-

КОЖНИЙ ВЖЕ ЗНАЄ, що
найкращим дитячим, національним
часописом є

„ДЗВІНОЧОК“

Це вчитель, приятель і товариш українських дітей. Гарно ілюстрована книжечка „Дзвіночок“ зміщує щомісяця цікаві оповідання, казочки, байки, вірші, спенки, загадки, шаради, ребусики, пісні з нотами і т. д. — Чи Твоя сестричка, братчик має „Дзвіночок“? — Кошт малий, бо всего 2 зл. виносить річна передплата. (Поодинокє число 20 гр.)

„Дзвіночок“, Львів, Косцюшка 1 а

мовляв теж архитект католицьких установ, п. Гец. У своїй гарній промові закликав до витревалости при своїй вірі й лояльности для рідної Церкви, владики і священників, бо щойно тоді ми станемо на рівні з іншими культурними народами. Опісля в коротких промовах вітали святочну громаду представники наших громад, товариств і сестрицтв, і при цім складали свої жертви на домівку. О. ректор Процько у своїй промові порівняв філядельфійську громаду до світла, яке освічує всі громади та є зразком для них, бо все, що добре було, виходило з Філядельфії. При нагоді запросив усіх на закінчення шкільного року до Стемфорду на 16. червня ц. р. та окремо на посвячення відновлених шкільних будинків, Музею та Бібліотеки у Стемфорді, яке відбудеться 5. вересня ц. р. Господарем святочної вечірки був п. Василь Волянський.

(Америка).

Шкільна справа Лемківщини.

Перед нами читанка для першої (може бути другої, третьої і т. д.) класи вселюдних шкіл.

На першій сторінці цієї читанки, крім наголовка, напис: „Розпорядком Міністерства В. І. і П. з дня 19. грудня 1925 Ч. 11153/25 О. През. поручене до вжитку в школах з руською мовою навчання, на області Кураторії Львівської і Краківської Шкільної Округи“.

Під цим написом є печатка з державною емблемою: „Паньство-ве Видавництво Ксьонжек Школьних в Кураторіюм Окр. Шк. Льв.“. Зараз же на другій стороні заголовного листку, таке надруковано: „В прилюдних вселюдних школах мають уживати лиш книжок, дозволених міністерством В. І. Пр. Кожна книжка видана накладом Державного Видавництва Шкільних Книжок, має на заголовнім листку печатку з державним орлом і написом: „Паньств. Видавництво ксьонжек школьних в Курат. Окр. Шк. Львовського“. Примірників, які не мають тої печатки, не вільно продавати, ані вживати в школах. (Підкреслення наші — Ред.). Та кож не вільно тих книжок продавати по цінах, вищих над ті, які означені на заголовнім листку.

Отже на перший погляд усе в порядку. З черги беремо іншу „шкільну“ читанку або т. зв. „лемківський буквар“ та не бачимо в цьому букварі ані міністеріального розпорядку ані завваги щодо продажу та вживання цього букваря в школах. Зміст книжки нас не цікавить, лише її призначення. Однак є — що правда — фірма державного видавництва з державною емблемою.

Тепер проаналізуємо холодно (з опанованими нервами!) шкільне питання на Лемківщині.

Чимало разів писали ми про концепцію регіоналізму з її практичним застосуванням на Лемківщині. Багато також говорилося на ці теми у соїмі. Покищо всі наші річеві аргументи не мають успіху і вже п'ятий рік іде на Лемківщині окрема і цілком своєрідна шкільна політика. Які висліди тої політики, в це тут не входимо. Можемо лише ще раз повторити те, що давно твердили і що на одній судовій розправі сказав ніким не підмовлений ані неінспірований неграмотний лемко: „проші викинені

в болото“. Не так у болото, як у кишеню Троханівського.

Але й не в цьому справа. Ми хотіли би знати, для кого Державне Видавництво Шкільних Книжок видало свої читанки? Якщо для всіх шкіл „з руською мовою навчання на області Кураторії Львівської і Краківської (підчер. наші) Шкільної Округи“, то чому тих читанок не вживають у вселюдних школах на Лемківщині, лише вбивається у голови тамошній шкільній молоді окремі читанки, писані волопіком, якого не розуміє ані шкільна молодь Лемківщини, ані польський чи український учитель?! Віримо теж, що кураторіям львівської і краківської шкільної округи відомо добре справа одної учительки, яка засипувала своїми проханнями шкільний інспекторат, щоб її забрали з села, бо вона не розуміє „лемківського ензика“ і не може вчити шкільних дітей. Або друга справа, де поляк учитель навчаючи дітей, питає наперед батьків тих дітей, що означає це або інше слово з лемківського букваря, а батьки, старі автохтони-лемки, самі вперше таке слово чують! Врешті не будемо ширше писати про шкільні справи, які наїшли свій епілог у судах, або відзеркалились подіями, що голосним відгуком відбилися по всій пресі.

Або існує одно видавництво шкільних книжок до вжитку у всіх школах з українською („русською“) мовою навчання, або дійде до того, що кожний шкільний інспекторат стане видавцем шкільних підручників для підчиленої собі округи. Колиж у т. зв. мовному законі говориться тільки про „руску“ мову, то на якій правній підставі вводиться навчання мови неіснуючого „лемківського народу“?

Шкільна справа Лемківщини це принципіальна справа і для загальної педагогіки і для українського національного престижу. Загальна педагогіка вирішила цю справу давно: вона станула на становищі, що дітей вчиться від наймолодших літ лише літературної мови даної нації, без огляду на територіальну чи говіркову належність даної місцевості. Тому на Мазурах, Кашубах і Шлеску, дітей татранських гуралів і дітей на всьому Паморю вчать тої самої, одної польської літературної мови,

Цілком слушно і раціонально, — не беручи під увагу, що польська мова має безліч локальних говірок! Чому ж із цілої території Польщі, на якій обов'язує та кардинальна засада й шкільні закони включно зі згаданим законом з 31. VII. 1924 р., тільки на одній Лемківщині, на терені 4-ох повітів, роблять виняток. І чому той виняток торкається говірки якраз найменше заступленої в літературі?! І чому навіть ту говірку введено через невідаючого автора до читанок у такому викривленому й неправдивому вигляді, що лемки здвигують раменами?!

І тому ми, українці ніколи з отими лемківськими „букварями“ й читанками не погодимось. Не погодимось тому, бо вони є символом культурного розчленування одної національно-культурної цілоти. І без огляду на те, чи про це дозволять писати й казати, ми ніколи писати й казати не заперестанемо, вважаючи це за добре наше право, а й примітивний обв'язок супроти рідної нації і рідної культури. (Діло ч. 156).

Виказ „Писанки“ і „Коляди“

з 1937 р., для „РШ“.

Повіт Сянік: „Коляду“ зібрано в зол. у слідуючих селах: Вислік Долишній 20.35; Волиця 2.05; Височани 3.05; Воля Никія 11.34; Війське 2.—; Гломча 6.32; Дошно 9.65; Добра Шляхоцька 13.50; Долина 25.35; Дудинці 4.05; Загір'я 11.50; Завадка Риманівська 6.—; Явірник 7.80; Ялин 8.49; Карлівів 12.40; Романча 31.—; Костарівці 20.40; Куляшине 4.05; Межирізь 20.—; Новосіди 7.35; Пелня 15.30; Прибишів 8.—; Прусик 5.02; Сянічок 17.80; Сивява 7.30; Согорів Долишній 1.—; Шклари 16.89; Тарнавка 4.10; Трєпча 10.47; Туринське 5.80; Чертеж 3.—; Чистогорб 8.65. Разом 329.98 зол.

„Коляду“ й „писанку“ зібрано в золотих у слідуючих селах*):

Воля Петрова 4.20 — 3.17; Вільхівці 5.— — 3.30; Дубрівка Руська 53.63 — 6.50; Дубрівка Польська 3.— — 1.—; Лодина 3.10 — 2.25; Мокре 5.40 — 4.30; Морохів 11.75 — 5.43; Полонна 30.43 — 6.29; Сянік 82.70 — 38.09; Семушова 15.03 — 5.—. Разом на „Коляду“ 214.24 зол.; на „Писанку“ 75.33 зол.

Саму писанку зібрано в слідуючих селах:

Вислічок 3.51; Воля Сенькова 6.—; Голучків 2.35; Загутинь 1.27; Прелуки 5.82; Тирива Волоська 7.55. Разом 26.50 зол.

Повіт Березів: „Коляду“ зложили в зол. слідуючі села:

Березів 30.—; Володж 37.40; Глудно і Вара 26.55; Гута 4.71; Лубно 5.—; Павлокома 15.81; Поруби 8.33; Селиська 11.60; Ясенів 3.70; Яблониця Руська 3.—. Разом 146.10 зол.

„Коляду“ і „писанку“ зложили слідуючі села:

*) Перша цифра: „Коляда“; друга цифра „Писанка“.

Воля коло Володжі 13.15 — 3.58; Іздеб-ки 34.64 — 16.12; Яблонця Польська 16.38 — 16.—; Улюч 33.35 — 15.89. Разом на „Коляду“ 197.52 зол.; на „Писанку“ 51.59 зол.

Разом зібрано в повіті Сянік: „Коляди“ 544.22 зол.; на „Писанку“ 101.83 зол. — 646.05 зол.

Разом зібрано в повіті Березів: „Коляди“ 243.62 зол.; на „Писанку“ 51.59 зол. — 295.21 зол.

Вислано збіркові листи на „Коляду“ та не одержано ніякої збірки зі сіл: **пов. Сянік:** Босько, Биківці, Буківсько, Вислічок, Вислік Горіш., Воля Сенькова, Великополе, Волтушова, Голучків, Дальова, Дарів, Збоїська, Загутинь, Залуже, Ясель Королик Волоський, Небицани, Ославича, Одрехова, Пакошівка, Поляни Суровичні, Прелуки, Полави, Радошиці, Репедь, Риманів, Ратнавиця, Рудава, Согорів Горіш., Сторожі Великі, Суровиця, Шавне, Токарня, Тирява Сільна, Тирява Волоська, Черемха. — **Пов. Березів:** Грушівка.

Вислано збіркові листи на „Писанку“ та не одержано ніякої збірки зі сіл: **пов. Сянік:** Босько, Биківці, Буківсько, Вислік Доліш., Вислік Горіш., Височани, Волиня, Воля Нияник, Війське, Великополе, Волтушова, Гломча, Дальова, Дарів, Дошно Добра Шляхоцька, Долина, Дудинці, Загіря, Збоїська, Залуже, Завадка Риманівська, Явірник, Ялин, Карликів, Команча, Костарівці, Королик Волоський, Куляшні Межибрідь, Новосілі, Ославича, Пакошівка, Пелля, Поляни Суровичні, Прибишів, Пулави, Прусик, Радошиці, Репедь, Риманів, Ратнавиця, Рудава, Сянічок, Снява, Суровиця, Шавне, Шкляри, Тарнавка, Токарня, Трєпча, Туринське, Черемха Чертеж, Чистогорб.

Виказ „Коляди“ поміщений в журналі „Рідна Школа“ чч. 8, 9, 11/1937. На численні домагання громадян поміщуємо його окремо в „Нашому Лемку“ ще раз враз із виказом „Писанки“ 1937. Робимо це вимково, щоб розвіяти якінебудь сумніви громадянства, чи зібрана готівка дісталася до покликаних рук та на яку ціль її зужито. На будуче будуть усієї збірки поміщені тільки в журналі „Рідна Школа“.

Повідомляємо, що не можемо сповнити бажання збірщиків та помістити назвиська й імени кожного збірщика з квотою, яку зібрав, бо це забрало би непомірно багато місця в часописі. Усі працюємо для „Рідної Школи“ не задля почесної слави, але тому, що визнаємо її національну ідею й дорожимо нею. Працюючи для „Рідної Школи“ — сповняємо свій обовязок. Кожному громадянину, що чимнебудь корисним причинився для „Рідної Школи“, нехай буде заплата його власне почуття, що по своїм силам сповнив свій належний обовязок.

Звертаємо увагу всім громадянам, які займаються збірками для „Рідної Школи“, що зібраної готівки не вільно вживати на інші цілі, а треба її у цілості зложити „Рідній Школі“. Усякі спроби — оставляти збірку в цілості чи по часті на місцеві потреби — є нечесні та стрінуться з рішучими заходами нашого Кружка, щоб зібрану готівку видістали.

Цілу збірку на „Писанку“ переслав наш Кружок Головної Управі „Рідної Школи“ у Львові, те саме сталося з „Колядою“, але Головна Управа „Рідної Школи“ полишила частину „Коляди“ для нашого Кружка на організаційні та освітні цілі. Як наш Кружок орудує зібраними фондами — мають члени РШ нагоду довідатися щороку на загальних зборах Кружка. — Старшина Кружка „Рідної Школи“ у Сяноці.

У царстві сатани.

Як живе совітське село?

Совітське село під владою большевиків живе бідно, в тісних рядах колгоспів, в які большевики зігнали майже 90 проц. всего сільського населення Совітів.

Як відомо, большевики взяли несвідомих соціально й політично селян б. Росії на вудку безплатного відібрання т. зв. панської землі. Дійсно в перші роки революції селяни розділили поміж себе поміщицькі маєтки й думали, що так вже останеться, що вся влада на селі належатиме до них і вони заживуть багатше й вільніше як жили до революції. Але з ментом кріпшання совітської влади поволі почала вже виразніше показувати селянинові справжнє обличчя соціальної теорії большевиків. Зпочатку почали вони накладати на село т. зв. „продналоги“ (харчеві податки в натурі), які були потрібні для живлення сполетаризованого міста і війська. Вміру вичерпування старих запасів в містах та армії ті харчеві податки були все більші так, що селянинові мало що або й нічого не оставало для себе. А, що харчовий податок стягали большевики силою, то й почалась тоді хвиля селянських заворушень і повстань, що в першу чергу охопили підсовітські українські землі. Як знаємо, всі ті повстання криваво здушено й поволі усвідомлено селянина, що земля взагалі не належить до нього, але є власністю

держави, яка віддає її тільки у безплатне користування, як довго селянин на цій землі власним трудом працює.

Згодом прийшла черга на другий етап практичної, земельної соціалізації, а саме на колективізацію, яка дійшла до вершків примусу в 1928 р. Совітський уряд почав давати сільським радам (те, що в нас: громадські ради) на кредит трактори під умовою, що ними можуть користуватися лише колгоспи. Водночас почалась сильна агітація серед селян за масовим переходом до колгоспів, при чому голосування за переходом відбувалося старим большевицьким звичаєм явно з піднесенням руки: хто за? і хто проти? Очевидно в умовинах большевицького терору й пімсти за опір, ніхто не голосував проти і що найвище стримувався від голосування. Селяни Совітської України назагал дуже рідко йшли добровільно у колгоспи, і вже більший успіх мали т. зв. артілі, це значить: селяни лучилися до спільної обробітки землі, але затрумували окремішність своїх господарств. Однак цього большевикам було замало, вони стреміли до колективізації.

Та через цю свою колективізацію вони ввели в село новітню пенцину, що голодом і холодом винищує населення сіл і готувить шлях до нової кривавої розплати з катами українського народу.

Вапнуймо наші ґрунти.

Настав гарячий час — жнива. Під ударами кіс кладуться покоси збіж на нивках. Ще трохи й замість збіжжа остануться стерницька на полях та в парі з цим перед господарем виринає нове завдання, а саме: приготувати ґрунт під осінній засів.

Не треба над цим довго розводитися, що наша земелька є малородюча. Тому треба докласти всіх зусиль, щоб її якнайкраще управили, а тим самим витягнути з неї якнайбільше користей. Важним чинником, що поправляє якість ґрунту та збільшує врожай є — вапнування ґрунту. — Майже всі наші ґрунти потребують вапна, а вже тяжкі й заквашені — (мокрі) то потребують його конечно!

Кожний господар може легко перекопатися, чи його ґрунт потребує вапна, чи має його подостатком, у цей спосіб: Треба взяти грудку землі й полляти її сільним квасом (у нас його називають „зальзаер“). Коли грудка буде добре шипіти (подібно як гашене вапно), то це знак, що ґрунт має досить вапна й не потребує вапнування; коли трохи шипить, то має мало вапна, а коли жадного шипіння не чути, тоді знак, що ґрунт майже цілком не має вапна, тому його треба конечно добре завапнувати. Вапнування ґрунту має величезне значіння, бо відквашує заквашені ґрунти й розкрушує тяжкі та робить їх більш пухкими, так, що

СТАТИСТИКА ВИКАЗУЄ,

що найбільше крадіжей і вломів буває в часі жнив і ферій, тому обезпечить негайно своє майно від крадежі-влому в одинокому українському

Т-ві Взаїмних Обезпечень

„ДНІСТЕР“

у Львові, ул. Руська ч. 20.

на звапнованім ґрунті багато краще розвивається рости́на.

Коли брак вапна, то не раз найкраща управа нічого не помагає.

І треба признати, що декотрі господарі розсівають вапно на своїх нивках, але роблять це не тоді, коли треба, а вислід з того такий, що замість побільшити врожай — обнижують його. В нас звичайно — коли вже хтось вапнує ґрунт — то робить це так: на погноєнім полі сіє жито, а як воно посходить, то розсіває вапно на те „жеби сли-

макі не виїдали“. — Такий спосіб є недоцільний і шкідливий, бо на погноєнім полі не можна розсівати вапна, хіба аж за яких два місяці одно по другім, отже два місяці по приоранні обірнику. До того ще вапно нищить (випалює) молоді листочки збіжжя й воно замість відповідно розвиватися — нидіє, а то й гине.

— Коли-ж треба вапнувати?

— Вапнувати треба бодай з місяць перед висівом зерна, а вже найкраще вапнувати стерницька, зараз по зборі збіжжя й мілко припокладати (підкинути).

На 1 морґ треба висіяти 8—12 сот. (800—1200 кг) вапна.

(З покладанкою треба поспішитися, бо чим скорше покладаємо, тим краще).

Звапнований зараз по жнивах ґрунт, можна восени без обави погноїти обірником. **М. Новіцький**

Замах на полк. Коца.

В неділю 18 ц. м. в Малих Сьвідрах під Варшавою виконано невдачний замах на полк. Коца, кермнича „Обозу Зєднання Народового“. Незнаний справник погиб від передвчасного вибуху бомби в брамі дому в маєтку полк. Коца. На місце випадку виїхали поліційні і судові власти.

Варшавські часописи рішуче заявляють, що замаховець на життя полк. Коца не походить із національних меншин, ні з комуністів. В звязку з тим замахом поліція арештувала багато людей у Варшаві й на провінції. Кажуть,

що вже знають прізвище пошматованого бомбою замаховця, одначе з огляду на слідство тримають це в таємниці.

найвибагливішу
господиню
вдоволяє

МИЛО

ЦЕНТРОСОЮЗУ

„Еспанія стане гробом большевизму“.

Вожд італійського народу Беніто Мусоліні оголосив в італійських газетах велику статтю про еспанську війну. У ній говорить, що це не тільки війна еспанського народу за визволення з червоного ярма

міжнародньої большевицької голо-ти, але рівночасно війна двох світів і двох культур: Европейської цивілізації й азійського варварства. Упало „нездобуте“ Більбао, впаде і червоний Мадрид. Кожний опір большевизму буде зломаний, а помагає у цьому еспанському народові Італія, котра не може в тій боротьбі бути байдужна. Червоні про-рокували, що Еспанія буде гробом фашизму. Показується однак, що вона буде гробом большевизму.

Ця незвичайно гостра й зовсім отверта стаття Мусолінія викликала в цілому світі дуже велике вра-жіння.

Вирівнюйте передплату та при-силайте належитість за книжки!

Відпустовий образок.

Тремтіла амвона — „крестияни“ — слухали та бились у груди. — Били поклини — завертали до неба свої очі й по закутках Храму Божого вишіптували свої недобрі діла.

А за той час друге стільки „крестияни“ облягало жидівський табір — Крик-гармідер, вереск папугаїв, вигуки катаринярів, грачів і крамарів — це все змішане разом до купи витворювало життя, рух торго-виці. — Крестияни купують ласощі, забавки, торгують коси, молотки, оселки. Дають собі старим папугам, білим мишам і циганкам „вру-жиць“ — „потіграфуються“, програ-вають місяць перед тим, „на від-пуст“, приготовлювані гроші. — Іздять на карузельних цапах і кра-дуть з жидівських страганів, що тільки дається вкрасти.

Та не тільки у відпустовому та-борі крадуть, бо крадуть і в церкві. Ось першому, другому, пятому пропали з кишені гроші — Тому двадцятку, а тамтому з грешами ще й документи і т. д. Але ось вер-таються, вже „крестияни“ з відпу-сту. І при однім шиночку група „крестиянов“, таки у „крестияна“ запоморочується „Адамовими сли-зоньками“. — При другім, третім — то само. — При четвертім молоди-ці й чоловіки, переплітаючи нога-ми, любодійно позирають на себе. При пятім крики-проклони „крести-янов“, що бються — щоркотить по-сока з „крестиянських“ носів і мор-дів.

Се група парібків які, певно, два тижні, наперед, на відпуст „нянь-овим“ деревом, чи чимсь подібним, фундувалися. Тому нанявши собі фіякра від шинку до шинку „про-щу“ відбувають.

Ідуть дальше, а сліди їх значить крамла.

А ті, що на відпуст не пішли, від десятиї години по різних Фрейдах, Лейбах, і своїх „шинкарнях“ дода-ють собі „духа“.

І тішаться „крестияни“, що бу-ли на відпусті, що виділи біскупа і т. д.

А Бог? О, Він, Всемогучий, якби так прийшов, тепер у друге на зе-млю, то або вони не далиби Йому вже три роки, своїми святими сто-пами, ходити по землі, але за три дні розпялиби Його другий раз, або Він казав би нагаєм з залізни-ми каньчугами спасічити „крести-янську“ шкіру до крєви.

Одарка Тятива

Коли у Вашій хаті хтось курить то зверніть йому увагу, що кожний український курець вживає тільки

ТУТОК І ПАПЕРЦІВ

„КАЛИНА“

з української кооперативної фабрики „Будучність“ в Тернополі

НОВИНКИ

Наш Лемко

Ще раз пригадуємо, що найвищий час прислати передплату на другий піврік і належитість за книжку п. н. „Східніми межами Лемківщини“. У кого ще не закамянїла совість — хай пришле довг за дві попередні книжки, за „Люстровану історію Лемківщини“ та „Українське весілля на Лемківщині“.

Румунський король Карло II. призначив 10 тисяч злотих для вбогих Кракова й Варшави.

Німецька політична поліція відібрала „люстр. Курієрові Цодзен.“ у Кракові, дебіт у Німеччині.

Дня 12 червня ц. р. у львівському університеті промувався з відличним поступом на доктора права канонічного Петро Сенецький родом з Тартакова, коло Сокала.

Праця пчоли. Одна пчола, щоб зібрати 1 фунт меду, мусит зробити 37 тисяч летів.

Краєва Нарада УНДО відбулася в дні 3. липня ц. р. у Львові. У важних постановках Наради говориться про справи Лемківщини. Резолюції подані основно в „Ділі“ ч. 148. стор. 3.

Не вільно нам забувати,
що всіякі **ЦУКОРКИ**
ШОКОЛЯДИ
Й СОЛОДКЕ
ПЕЧИВО
купуємо тільки з правдиво
української фабрики

„ФОРТУНА НОВА“

У Загірю коло Сянока скінчився окупаційний страйк робітників при будові мосту. Робітники одержали підвишку платні.

Беріть фузії в руку. Стада диків на Лемківщині нищать майже зовсім плоди на полях, зокрема в селах: Барвінку, Липівці, Терстяній і Тялявій. Населення домагається якнайшвидшої облави, щоб рятувати бодай рештки плодів. Де подіваються ці паниська, що виорендували в цих селах терени до польовання — та же вони відповідають за шкоди, спричинені диками...

Окремі залізничні вагони для жидів завела Дирекція залізниць у Катовицях. Кондуктори пакують жидів до окремих вагонів. Жиди під-

няли крик. Слід було би ще навчити цих „пасажирів“, щоб вони не плювали у вагоні на долівку та за це карати високою карою. Може тоді це мойсейове плем'я навчиться, що таке гігієна.

Будьте характерні й не беріть нічого даром. Не читайте часпису задушно, але ще сьогодні вирівняйте Вашу передплату за „Нашого Лемка“.

Коли початок шкільного року. Новий шкільний рік у народних і середніх школах зачнеться цього року 1-го вересня богослуженням. Усі шкільні діти посядуться, чистенько вбрані, пострижені, вміті в своїх школах і відсіля парами підуть до церкви. По святім богослуженні не буде першого дня науки, наука зачнеться 2. вересня. Щоб не було запізно, вже тепер купіть Вашій дитині українську шкільну читанку, бо лише з таких українських, шкільними вищими властями та до шкільного вжитку призначених читанок мають навчати. Так звані „лемківські букварі“ не є ані затвержені ані поручені ніякими шкільними властями.

У Перемишлі відбулася анкета в справі допомоги українським студентам. Вибрано Комітет з головою Впр. о. прал. І. Качмарем, бувшим парохом і каноніком у Злочькому біля Мушини.

Велика піскова буря навістила провінції західньої Канади: Манітобу, Саскачеван й Альберту. Внаслідок вирубаня лісів піскові бурі наносять величезні шкоди. В нас через дике — розумій без господарського пляну переводжуване вирубування лісів маємо часті зливи, що нищать наші засіви. У поданих провінціях живе багато українців, що мають свої фарми.

Усувають поліцаїв — п'яниць. Командант головної поліції генерал Кордіян - Заморський видав такий приказ до поліційних відділів: Поліційант висланий на службу, якого знайшов його зверхник-командант у коршмі вже в підхмеленому стані, вбив свого зверхника. Цей факт вкрив ганьбою польську поліцію і приневолює не лише до боротьби з алкоголізмом між поліцією, але змушує теж до загострення цієї боротьби. Тому то виданий мій приказ (так говорить п. генерал) слід виконувати якнайбезоглядніше. Не можна мати ніякого милосрдя супроти п'яниць. Лише безоглядне усунення п'яниць і марнотравників з рядів польської поліції зможе змити ганьбу Мілянівки (місцевість,

1000 нових покуців
знаменитої пасти
ЕЛЕГАНТ
дасть працю
1-му безробітному, що є Вашим братом!

де мав місце згаданий випадок) з її однострою. За виконання цього приказу відповідають особисто команданти воевідської поліції.

Конгрес зорганізованих національностей Європи відбувся в днях від 13 до 16 липня ц. р. у столиці Англії, Лондоні. В нім взяли участь від українців у Польщі наш український посол і голова УПР Василь Мудрий і посол Зе-нон Пеленський, від українців на Буковині др. В. Залозецький.

Постерунковий „люструє“ чит. бібліотеку. Недавно постерунковий поль. поліції переглядав каталоги читальняних бібліотек у Дудинцях та Пельні, сянїцького повіту, та заявив, що котра читальня не буде мати 500 книжок бодай по 1.50 зл. вартости за один том, то село одержить бібліотеку від самоурядування, але за це муситиме заплатити.

Може бодай ця, вже мабуть остання, осторога зверне увагу байдужих Виділів наших українських товариств по селах на грізну й близьку небезпеку. Щож поможе закладання наших товариств по селах, коли муситимуть всі „просвічатись“ з чужих книжок.

Час подумати над доповненням, бібліотек по селах українськими добрими книжками! (За У. Б.)

Залізна руда в околиці Коросна. Інженери-геологи знайшли на терені громади Гоголів в горішних верствах землі руду з 48 проц. заліза. Якщо дальші досліди увінчаються успіхами, Лемківщина матиме нові можливости господарського розвитку.

Боротьба з алкоголізмом. Кардинал др. А. Каковскі, варшавський митрополит, видав пастирський лист до духовенства й вірних своєї архидієцезії в справі боротьби з алкоголізмом. Він накликає до тверезости й повдержливости від алкоголю.

Ножичками видовбала собі око. В Новосандеччині Баськівна краляла ножичками полотно так незручно, що в одній хвилині поховзулася, впала й вбила собі ножички

в око, Баськівну відвезли до лічниці.

Свято Евхаристії. В Перемишлі відбулося в неділю, 4 ц. м. свято Евхаристії. На Ринок вийшла в год. 11-й процесія з катедрального храму під проводом Ексц. ВПреосвященого Кир Йосафата. До походу прилучилися процесії усіх перемиських церков і взяли в ньому участь около 2000 вірних. На дверях українських крамниць в Ринку построено чотири вівтарі при яких наш Владика в асисті крилошан та духовенства відправляв. Співали хори: питомців — під упр. о. Лазора, студенський — під упр. Е. Пушкара і засянський — під упр. Мр. О. Чубинського. У святі, як звичайно, взяли участь переважно маси міщан і робітників, а з нашої інтелігенції не було майже нікого, крім кількох одиниць.

До чого веде безброніцтво. У неділю 4. липня ц. р. Владислав Гарбаш з Красною коло Коросна вбив свою жінку Ольгу зо Смагу-

лів з Ванівки. Люди, що знайшли на місці злочину чотири поломані коли, зрозуміли, як страшно змушався цей кат над своєю дружиною перед її смертю. Він опісля сам застрілювався. Оцей сумний факт хай буде пересторогою всім, зокрема Ванівчанам, щоб не знакомилися з невідомими типами, такими, як Гарбаш!

Летунська катастрофа в Устіяновій. Минулої неділі інструктор львівського аероклубу Станиславський затагнув своїм літаком ширяк зі Скиллова до Волі Безміхової, а звіттія полетів з іншим ширяком до Устіянової, де відбуваються курси лету на ширяках. Підчас лету до Устіянової літак попав у вир вітрів і зударився з деревом і дійшло до вибуху у збірниках бензини. Тому літак і ширяк спали на землю. Летун Станиславський і студ. Клодинський з ширяка тяжко ранені. Обох перевезли до шпиталю, де летун Станиславський помер.

—o—

„бизнесувати“ в якомусь американському місті — чому тут не годиться?! Наші матері та сестри не ходили б тоді між „панів“ по літницьках, лише лавою сунули би до своєї кооперативи — аж серце радується! І злія збирати та сушити і збувати! Ага! При цій нагоді малий стусанець у бік кожному й кожній, що продавши суніці, малини — горілку купує або хлєп-тає! Чи це чесно волочити до хати бутельчину „поцешницельки“ — смердюхи? Буком такого, тисне тебе біда — не по зорілку, але до голви, брате по розум! По знання, до книжки! (Далі буде).

Купуйте тільки найкращі шевські кілки ДЕНДРА

фа брина
у
у Львові

вул.
Потоцького
ч. 85 а.

КОСТЕВА ПОВ. ПЕРЕМИШЛЬ.

День 13-го червня довго останеться в пам'яті Костівських українців. У цьому дні за старанням Виділу Читальні „Просвіти“ перший раз у Костевій вшановано честь Української Матері. Вступне слово про значіння Матері виголосила Софія Іваненко, а відтак були деклямації дітей в честь Матері. Все те дуже гарно виконане під проводом Михайла Іванечка. На закінчення голова Читальні Володимир Кашицький виголосив дуже гарну та глибоко обдуману промову так, що деяким Матерям аж крутилися сльози в очах.

На жаль мушу сказати, що наші люди ще не привикли гідно віддати честь Матері так як віддають культурні американці або німці. Може й наш український народ зуміє краще пошанувати честь нашої Матері. Дай Боже!

ЧЕРТЕЖ КОЛО СЯНОКА.

В неділю 27 червня похоронили Павла Кікту, жертву спору за межу та інші родинні порахунки з Романом Кіктою. Оба це члени місцевої читальні „О-ва Качковського“, що дуже давно освідомляє чертежан про „вищу культуру“. Але довголітня „праця“ общества навчила своїх членів „войни“ з українцями лише не культурної на освітні, бла-

Наша Сандеччина зблизька.

Це все, що пишемо про Сандеччину, нарівні відповідає всенській Лемківщині, всюди під цим оглядом однакові обставини.

З черги наше молочарство. Ані одна літра молока не повинна переходити через жидівські руки. Маємо в нашій Сандеччині літниця, де приїзять вигріватися паниська, чому не використати доброї нагоди, коли вони грошенята мають?! Треба зорганізувати в цих літницях середках доставу молока, сметани, масла, сира, (яєць і курят) в наших руках. Але цього самі не зробимо, це за нас зроблять молочарні. Тому добре буде зробити такий районний поділ з одною великою або двома меншими збірницями на білу з осідком у літниці, де доставляти будуть молоко, сметану і т. д. обі Мехначки, Тилич, Мушинка, Війкова, Поворозник, Ястрибик, Злацьке, Щавник, Лелюхів, Дубно, Милик, Андрейка, обі Вірхомлі, Жегестів — село, Зубрик, Чачів, Барнівець, Мала Росток, Складисте, Матієва, Лабова, Лабівець, Угрин, Котів, Кам'яна, Нова Весь, Велика Росток, Крижівка — та з другої сторони: Королева, Руська, Богуша, Більцарева, Фльоринка, Вафка, Поляни, Берест, Перунка та Чир-

на. Щоб купити відповідні молочарські машини на це, крім відподоброї волі та знання — гроші напевно найдуться. Промаца великий чоловік, якщо добуде знання — то не буде вести нерозумної, безплатної праці! Ех, брати, милі брати, якщо ви знали би, скільки ваших синів нашло би тоді гарне та платне заняття, — а наші матері вигоду та дохід для цілого господарства!

У садівництві — хай Господь зародить, теж будемо мати гарне заняття та не лише працю, але грошенята з продажі та перерібки овочів.

З пасічництвом рівнож завести одноцільний лад, не збувати його кожний собі, по іншій ціні в Лабовій та за менші гроші приміром у Лелюхові. До цього у кожному живці заснувати кооперативу для збуту меду. І тут знову нові „дсади“ для безробітної молоді. Кооперативу звязати з львівським „Роем“.

Або з лісовими ягодами, суніцями, малинами, борівками, — ці скарги могли би продавати якраз ці кооперативи, які конечно треба оснувати в Криниці, Мушині, Жегестові, Північній, хочби й Щавниці, обох Санчах; може наш брат

городні змаги, але дикої азійської камінням, буками і т. п.

Нині збирають, що посіяли „господинове культурники“. Бук має два кінці. Навчені боротись насильством, тепер вирівнують також особисті справи мотиками та лопатами.

Нажаль є ще нині багато людей на Лемківщині, що хочуть убити природний, творчий національний гін до правди, освіти та любови ближнього, а на його місце посіяти темряву: звірську ненависть ради користи лукавої, ради особисто-го вдовілля.

КОМАЛЬЧА КОЛО БУКІВСЬКА.

Остання стація перед Лубковом на чеській кордоні — заложила Читальню „Просвіти“ та на днях вже зачала статуту діяльність. Є на дія, що піде робота в читальні так гарно, як в кооперативі, що має вже в доколичних селах пару своїх філій-склепів. Працюйте, братя, так далше та допоможіть сусідам з Явірника, Прелук, Чистогорба та Довжиці. Додайте до Вашого гарного приміру також заохоту при всякій нагоді, на святах, храмах і сусідських бесідах. Авдій Гірняк

ЛИПА КОЛО БІРЧІ.

В Липі, б. Бірчі є дуже малий процент польського населення, а українці є тув подавляючою більшістю. Ця меншина під напором польського „душпастежа“ постановила рішуче побудувати собі за рікою костел.

Та на жаль до будови взялись майже самі українці — й то самі вислуженці „польського двору“. Доходить до такого, що показують одні на других пальцями, мовляв: „тамтой хоче читальні й України, а я ні“ та за те дістає дозвіл пасти на двірському пасовиську худобу і збирати малини в лісі. Чи панщина вертається?

БОСЬКО КОЛО РИМАНОВА.

Свідомо молодь нашого села під умілим проводом Михайла Проця старається вивести село на здорові шляхи. Тому спільне свячене, ревія гарно виведена, недавно спільна забава — це все вказує, що мимо ріжних колод люди розуміють, що в поступі й культурі їх краще завтра.

ПРЕЛУКИ КОЛО КОМАНЬЧІ.

У цьому селі був Кружок Рідної Школи, розв'язали його. Свідомо молодь хотіла заснувати „Луг“,

не дали дозволу. Тепер молодь сильно береться до книжки. Помагай Бог!

Ще одно: в селі поправляють школу, та хоч вона віддалена від церкви лише пару десятків кроків, у другому дні Зелених Свят і Родження Господа Нашого Ісуса Христа мимо прохань цілої громади, щоб у цих днях жид не робив, команецьке „начальство“ (Прелуки належать до збірної громади Команьча), висміяло людей, та жид продовж обох днів профанував наше свято. Пане вийте з Команьчі, що ви говорилиби, як би так у ваше свято — під вашим носом жида вистукували та черепкали голосно своїм знаряддям при праці? Запам'ятайте собі раз на завжди, що в католицькій державі таке не повинно діявись! Нам не усміхаються „червоні гаразди“!

РЕПЕДЬ КОЛО КОМАНЬЧІ.

Громадянин Іван Майкович, відомий насінник у Лемківщині, якому наша українська Кооператива „Рій“ у Львові дала першу нагороду за взірцеве ведення пасіки, подбав, що в часі Зелених Свят на хрестинах Івана Бережинського переведено добровільну збірку на Українських інвалідів у сумі 2 зл. Всі повинні брати собі приклад з цього культурного діла.

РАДОШИЦІ КОЛО КОМАНЬЧІ.

Від віків уведено в нас прекрасний звичай, що кожного року в четвер, коли припадає свято Пресв. Евхаристії, з усіх сіл Команецької Округи масово спішать люди до каплиці, побудованої в нашому лісі над берегом двох потоків та беруть у цьому дні по скінченні відправ і водосвяття до посидин освячену воду, як скарб своєї віри.

Знаємо, що наше село — отже й це місце з капличкою зачислене до прикордонної полоси, тому нікому з нас і прочан не видався незрозумілий розпорядок сянницької адміністр. влади, що кожний хто перебуває на терені цієї полоси мусить на бажання влади чи інших до цього уповажнених чинників і сторожів безпеки виказатися „особистим доводом“.

Що ж, коли цього року „довуд“ не вистарчав вйтові з Команьчі. Треба було телефонічного порозуміння з вищими властями, щоб прочани зо своїми священниками не мусили три години чекати на „доволінку“. Розуміється, що вища влада дала радо свій дозвіл і торже-

ство відбулося в найкращому ладі до кінця.

Та всежтаки люди хотіли би знати, чи деякі зарядження не робиться часом на власну руку в команецькому уряді? Населення Команеччини шанує владу, бажає, щоб лад був та щоб йому вільно було молитися.

ВАНІВКА КОЛО КОРОСНА.

Про це багато вже писалося. Цим разом довідуємося, що при кінці червня ц. р. був „червений“ наїзд на Ванівку. Місцеві „ідейні соціялісти“ Несор Ш., В. Шапак і компанія хотіли перед своєю братією пописатися соціялістичними „чудаками“. Привезли з міста Коросна повні фіри (24 музиків) труб, басів, клярнетів й інших фуярок. За цей крам мали заплатити „лем“ 80 злотих (невеликі гроші... на бову Народнього Дому жебрали аж в Америці, але на музикантів є! Ех, ти каро нещасна цілої Ванівки!) — і мав бути фестин. Але з того вийшов сміх, бо червоні зо шклярні в Кросні замість грати, трубіти й басувати ванівським баранам, трубіли, але — з пляшок, келюшків і басували ножами по ковбасі, яку їм щирі (як звичайно для чужих) робітники з Ванівки фондували.

Фондуйте, далше фондуйте, аж перефондуєте ціле село! Світ уже не раз таких бачив, що п'ятками файку закурювали, чвірками казали себе возити, а пізніше при жебраній бульбі кінчили.

Або ви ванівські, непоправні кралі й цяці та „делікатні“ баби — вам захоується наук „товаришки“ Цюлкошової, Пільхової з Коросна, спровадять собі ще такого „віщка“, як десьто недавно в селі Синеві коло Риманова давав „побожні“ вказівки, як там позбуватися клопоту дітей! Содома й Гомора — не перед добром вам! Якесь прокляття затяжіло над вашими „делікатними“ головами... А де діваєтесь чесні люди у Ванівці. — Чому не берете бука в руки і не женете геть розпусти?!?! щоб за пізно не було... Всі підете слідами Гарбаша? Ми дуже добре знаємо, що більшість громадян Ванівки йде поступово вперед до добра й кращого, а лише мала горстка приносить ганьбу для села; тому свято віримо, що незадовго прийде кінець нерозважним подіям, що повстають може більше зо злого прикладу чужого шумовиння як зо злої волі самої ванівської молоді.

Што то ми за єдни?!

(Бєсїда кума Фецьо з кумом Петромо тїм, до якої то народности Лемки належать. Лемківським говором).

Раз в понедїльок йшло двох людї до Рїманова на ярмак. Йшли оба піше, бо великого інтересу не малї, адже чкода їм било конї на дармо гонїтї. А і дорогу малї недалєку, бо єден бив з Дошна, а другий з Кролика. Зїшлися оба в Дошні коло церкві, недалєко от того місця, ди то тот з бомбульком вигїднї, й самопевно сїдїт. Зналїся оба добрі й шанувалїся юж от давна. Єден другому дітї до кресту трїмав, адже билї сий оба кумамї і приятелямї.

— Слава Ієсусу Христу! — отзиватоя кум Фецьо з Кролика до кума Петра з Дошна.

— Слава і на вікї! — отповідат му Петро.

— Што там нового, куме, чутї коло Вас в Дошні? — звїдує го ся Фецьо.

— Нич нового!.. В нас вшитко по старому, — повїдат Петро, — лем єсме луки тепер покосилї, а час якийсї непогїднїй настав... Але то байка... Якосі то ся зробїт. Наши сінокоси юж нераз дощ захопїв, але сіно й так якосі ся висушило... Лем повїдже ле Ви мї тепер, куме Фецьо, што то тепер коло Вас в Кролику чуватї, як ся там Вашим Кроличанам до нового єгомосця привикат?... Бо я чув, же Вашого давнїшого єгомосця аж дисї до Милвїка коло Кринїці перешмарїлї.

— Йой дайте спокї, куме Петре, ані самї не знате, якої то згрїзоти і бїди тот бодай му пек годен!... — отповідат Фецьо. — Але смотте, там недалєко за мостом і ище кїсцьєк далє, кадї ми зараз будеме переходїлї, тот зачаруванїй і завороженїй дїм стотї!.. Там то дикотри наши збаламучени і підбунтувани Кроличане ходїлї й на нашого попереднього єгомосця скаржилї, же такїй, же овакїй, же вїн українец... І хоч тот єгомосць бив в нас через двадцет кїлька років і в ничїм ся не провинїв, то го тепер на старїст кїньцом з парохїї про українство вигналї.. А на його місце якогосї нам москаля прислалї, што то юж дисї, коло Сянока великої баламучи і суєти зо своїов москєвскєв работєв людом понарабляв...

— Но то юж і Ви тепер напев-

нї зостанете родовитима маскалямї й на Хвалї Божїй „Гаспадї памїлуй!“ спїватї будете!.. — перериват му Петро.

— Йой нїт!.. Нїт, куме!.. — отповідат розсердженїй Фецьо. — Ані маскалямї ми не зостанеме, ані „Гаспадї памїлуй!“ на Хвалї Божїй спїватї не будеме!.. Бо штож то ми за єдни, жеби нас кождїй за нїс водїв й перетїгав на свїїй бїк, як кому ся живнї подобат?... Вїбачте, — реку-куме Петре, што я Вам ищи дашто повїм... Ни нашто ся тота робота не здаст, што то єй тепер Ваш з бомбєличком і тоти люде провадїят, што то а в тїм будинку, котрїй видїте, што єст зеленим, дрїтяним плотом обгородженїй, сїдїят і рядїят!.. — При тих словах вказує кум Фецьо кумовї Петровї на право, на тот бїк дороги, при котрїм тота зачарувана, а на темне-жовто пофарбувана палата стотї.. нижче цїсарки.

— Бо знайте тото, куме, — продовжат свою бесїду Фецьо, — же не лем ми Кроличане і Ви Дошнїяне, але ми вшитки Лемки, што в тих горах жиєме, до великого, українского народу належїме!.. До того самого, што і наши братя з над Дону, з над Днїпра, з над Прута, з над Днїстра, з над Припєти, з над Буга, і з над Сяну належат!.. Ми єдна, велика родина; мамє свою власну бесїду, мамє свої звичаї і культуру, мамє свою гїсторию і свою гїсторичну славу, мамє своїх великих людєв, што то за наш нарїд і нашу народну чест поневїрялїся, терпїли і вмералї!!!!.. Таких самих мамє і тепер на Лемківщинї!.. А маскале — то наши одвїчнї вороги, котри все на на-

шу рїдну вїтчїзнїну настают і єй поневолюют!.. — як гин в черво-нім пеклї.

— А цїбо наш заливайко, — одзиватоя Петро, — і його партийнї побратїме з того дому, штостє мї го вказувалї, й инші вчат, а тепер і Ваш новїй, ворожель рускїй будє Вас вчїтї, же то на цїлїм свїтї єст лем „адїн великїй, рускїй народ православнїй“, і то, як повїдают, дисї от якоїсї Кумчаткї аж до Попраду коло Старого Соньча, та от пївнїчного бїгуна аж по Чорне Море, або і далє... Такий то великїй мавби битї тот нарїд маскальскїй!.. Но штож їм на тото повїстї?... — Што повїстї?... А не знате што?... А Ви, куме, яко в бесїдов бесїдуєте?... Маскальскєв?... — пояснят му Фецьо. — Тото повїстї, же як чловец єст хворїй і високу гїрячку має, то му ся здає, же на крилах лїтат, же має голову, як корєц, і же цїлий свїт до нього належит!.. А тимчасом так не єст! То лем му тото його нездорова голова предствалїт... Адже так само і з нїма... То хвори і на розумї побаламучени люде, — котрим ся здає, же цїлий свїт захворїв і же має таки сами маячїня о свїтовїй маскальскїй силї, як і они... Але най сїй там дурїот, докля хотят, кой їм так вільно!.. Тимчасом ми Лемки, трїмаймєся свого!!!.. Ми не маскале, ані азїяте!.. Ми українцямї билї, єсме і будеме!!!.. Нїхто не видрє нам з нашой кирвї приналежїности, а з нашого сирця любови до нашого рїдного й великого, українского народу!.. Не видрут нам їх і тоти маскале разом з їх сербаликом Яцком і бомбєличком з табаком..

На тїм ся їх бесїда горвала, бо юж пришлї до мїста. А ту сїй так повїдї, же як будуть вертатї з Рїманова домїв, то сїй ищі бївше побїсїдуєт... Ваньо Кролицькїй

На пошану гетьмана Ів. Мазели.

Цього року мїнає 250 лїт, як Іван Мазєпа обняв гетманську булаву (25 липня ст. ст. 1687 року). З цієї нагоди Українська Бібліотека іменї Симона Петлюри в Парижі (41, Rue de la Tour d'Auvergne) влаштувала виставу присвячену памїтї І. Мазєпи. Значна частина вистави торкаєтьєя союзу Мазєпи з Карлом XII. На виставї зібрано збірку свїтлин портрєтєв гетьмана, лїтератури про нього в українськїй і чужих мовах, гравюри й картини рїзних малярїв, музичнї твори і т. п.

Вистава триватимє до жовтня ц. р. Для вїдвїдин вистави Бібліотека вїдкрїта щодня, крім понедїлка, від 2. до 8. год. веч.

Органїзацїї вистави допомогли Українськї Науковї інституцїї та окремі особи. Упорядчик вистави — артист-маляр Л. Перфєцькїй.

Підчас вистави будє кїлька вїдчитїєв. **Замїтка:** Наших братїв у Францїї прохаємо уряджувати збірнї прогульки та чисельно звїджувати виставу. Редакцїя.

Юліян Тарнович.

Історичний словник Лемківщини.

(Продовження).

Жидівське, українське дочерне село, приналежне до парохії Тихані, біля Крамної, до Дуклі 25 км, до Коросна 40 км. У селі каплиця Вознесіння Господа Нашого Ісуса Христа, збудована в 1912 році.

Жизнів, польське село, віддалене 3 км. від Бонарівки в Стрижівській Окрузі.

Жегестів, найбільше українське село в Сандецькій Землі з українською греко-католицькою церквою святого Архангела Михаїла, вимурованою в 1920 році. У віддалі 2 км, від цього села розбудований Жегестів-Живець, що завдячує свої початки відкриттю в 1846 році в ярі гірського потоку Щавника, мінерального джерела лічничої води, з розчином двоокису вуглецю з примішкою заліза.

У цьому ярі були три джерела, які в 1866 р. хемік А. Олександрович ще раз провів і проаналізував — та згідно з його вказівками ці два джерела (третє тоді хтось засипав, невідомо чого!) злучено в одно велике джерело та захоронено цементовою опорожею.

Боровинові поклади в Жегестові відкрили щойно около 1887-го року та тоді теж побудовано окремі забудовання до боровинових купелів. Лазнички до купелів у ріці Попрадї, що пливе побіч Жегестова, побудували з початком 1880 року.

Боровинові (болотні) купелі помішні на ревматизм, паралізм та жіночі недуги. У Жегестові, проложеному 486 метрів над рівнем моря, алькалічно-залізні джерела вказані на лічення хоріб крові і травлення, нервових та жіночих.

Село Жегестів розтаборилося над широким ярмом жегестівського потоку, що зливається в Попрадом. Вона тягнеться на просторі 6 км, з приєднанням Палениця, Плоські узгір'я над селом, Ставицька, Барнів-верх надаються в зимі на лещетарські прогульки.

Заболотці, український присілок української парохії в Чертежі, віддалений 4 км, від Сянока, 1 км, від залізниці в Дубрівці Руській. Про мешканців цього присілка знаходяться в старих записках цікаві згадки, приміром вони були з невідомої причини звільнені від панщизняних робіт, їх також не стрічаємо при міських примусових роботах у Сяноці. Деякі учені пояснюють, що заболоччани мали за це доставляти до Сянока безплатно означену кількість риби зо Сяну, зновже другі опираються на привілеях ще з княжих часів, на основі яких звільнено мешканців цього сільця від усіх примусових робіт за прислугу в часі татарських нападів.

Завада, польське село, віддалене 5 км, від Нового Санча (наводимо для азбучного порядку).

Завадка Морохівка, українське дочерне село парохії Морохів з українською греко-католицькою церквою, збудованою в 1870 році, поселене в XV, сторіччі. Його події в часі „татарщини“ вкриті мрякою, хоч варто позбирати бодай все те, що люди в селі оповідають.

Завадка Риманівська, велике українське село, віддалене 7 км, від Дуклі, 20 км, від Риманова, 5 км, від Сянока, має свою гарну деревляну, греко-католицьку церкву Покрови Пресвятої

Богородиці (більша часть українських греко-католицьких церков у Лемківщині присвячених населенням у честь Матері Божої вказує на його велику набожність і пошану для Пресвятої Богородиці); поселене вже в XIV, сторіччі. На це вказує історична згадка, ще в Завадці Риманівській вже в 1565 році була церква. Під сучасну пору населення цього села частинно згуртоване під національним стягом, друга частина шукає себе.

Завої, невеличке українське сільце, дочерна парохії в Тарновці, віддалене від Риманова 17 км., від Сянока 30 км., з українською греко-католицькою церквою святого Архангела Михаїла, збудованою в 1862 році. Твердження, що село Завої було колись самостійною парохією неправдиве, за те правдиве, що зо Завоїв вийшло кількох українських греко-католицьких священників. У цьому селі побудовали щойно в 1932 році першу школу, та наука почалася в 1935 р.

Загір'я, українське село з українською греко-католицькою церквою святого Архангела Михаїла, збудованою в 1836 році, віддалене 7 км, від Сянока; від часів побудування залізничного карпатського шляху та вузлової стації Загір'я-Стружкі (Струже) — й Загір'я-Лубків-Межилаборці поселилося багатьо родичів залізничних службовців у цьому селі. Населення греко-католицького обряду згуртоване в українському товаристві „Апостольства Молитви“ та Брацтві імені святого Архангела Михаїла; гарно держатся дві кооперативи: „Наш Труд“ та „Ослава“.

Задвір'я (Задвуже) польська оселя в Тарнівській Окрузі, згадана тут для азбучного порядку..

Загутаїні, українське село, віддалене 6 км, від Сянока, з українською греко-католицькою церквою святого Косми й Даміана, збудованою в 1902 році, відоме ще за українських княжих часів, відтак з судівних сяніцьких документів (1437 р.).

Залубинці, польська оселя, віддалена 3 км, від Нового Санча.

Залуж, було вже про Віійське (гляди 41 сторінка). (Буде окрема книжечка).

Заршин, містечко при залізничному шляху Сянік-Коросно-Струже, віддалене 15 км, від Сянока, в давнині німецька оселя.

Заслава, український присілок, віддалений 2 км, від своєї української парохії в Загір'ю, полськений при устю Ослави до Сяну, належав у XIV, сторіччі до великих маєтностей замку Собин коло Ліська, власности роду Кмітів з Вісничка. (А. Г. З. XI, 3348) Існування Заслава в цю пору вказує, що долина Сяну від устя Ослави в ділі була пусто заселена вже в першій половині XV, сторіччя.

Збоїська, дочерне сільце української греко-католицької парохії у Волиці біля Буківська, до Сянока 14 км., записане вже під 1435 роком у сяніцьких судівних актах. (А. Г. З. XI 708). (Збоїська звуть також Упренівці).

Зиндранюва, українське село, віддалене 17½ км, від Дуклі 33 км, від Коросна, з українською греко-католицькою церквою святого Отця Ніколая, збудованою в 1897 році; поселене над потічком Солотвиною в щілости захвало свої питоме лемківські прикмети під національним оглядом не впорядковане. (Далі буде).

Роман Антонович.

6)

Як говорив Бескид.

(Продовження).

— Піддавайся — кричав Сьліва й сам вимірював пістолем в кобзаря.

— Ковзак не піддається, ти падлю панське — гудів дід і далі працював, аж рука мліла.

Сьліва стрілив раз, другий, але хибило. Гайдуки не могли дідові дати ради — без шабель були — і почали відступати, а дід назираючи на них, наводив на них переполох. Вони розбіглися.

Та біля коршми стояв Кайн, що холодно приглядався цьому всему — стояв Гнида. Він хотів докинути ще один разок до свого підлого наміста, який раз-ураз носив у дарунку своєму зверхниківіві за... Марьку... Станув спокійно, вмірив стрільбою і... поцілюв... куля прошила кремезного дідугана й застрягла в кобзі. Заколихався дід... і впав, а кобза зойкнула і довго ще тихесенько плакала „на упокой“ старого коварлюги Касяна Утроби, що ще з Сагайдачним. Очаків добувати ходив.

Гайдуки побачивши, що старий впав, рванули на мертвого і знущалися над тілом. Коли втихомирили свою жадою, розступились і до тіла коварлюги підійшов Сьліва. Розстібнув сорочку і витягнув з пазухи жмут паперу. Потім копнув вбитого і глянув на шість трупів своїх поплечників.

А Васька стояв похмурений як Кайн з пущеними в стовп очима і не знав, що вбив брата. Не знав також, що крив кобзаря, що воякла в ялову пірську землю, тільки витиснула на ній пятно сили, яке пішло з покоління в покоління і вросло в нього.

Вже вечоріло. Громада гайдуків поділилася на два гурти й двома доріжками посунула в Сипків хутір. Один гурт пішов скорше, щоб сховатись у лісі й слідити, що діється в хуторі, та вивідатися, де обертається Марька, а другий, який провадив Сьліва, посувався явно шляхом до Сипкового хутора.

Першому гуртові провадив „Гнида“. Він провадив свою валку, зложену з десяти панських слуг, лісом та малинками й засів у гайку, що тувилася до Сипкової опорожі. Сам не посмів зайти до хати. Засів за густим кущем ліщини й вирячив очі на гумно й хату. На гумні побачив Митриху, що поралася біля хліва — обіч Митра, що сидів на присьбі та потягав свою люльку на вишневу цибуху...

Далі почув розмову.

— Щось воно недобрим пахне, що досі ще гайдуків з двора не було, — сказала Митриха. — Піді на Митре та занеси Марьці ввечерю, бо ще чого дідире тай нерозважна сама прийде.

Митро без слова увійшов до хати.

Це, що сказала Митриха, заскочило Ваську, що ні в цих ні в тих сторчав за тинном. Він добре знав, що Марьки вдома нема, та що ночувати в хаті не буде. І те, що тепер почув, давало йому змогу без зайвих трудів навіть і самому зловити пташку у своє сільце.

Як тільки Митро вийшов з кущем та з сукастою кривулею з хати, Васька котячим ходом ховаючись поза кущами та стовбурами ягідь ступав слідами Митра. Ішли з хвилини десять, доки Митро над ярком не пристанув. Васька побачив, як він кілька разів оглянувся і подумав: певно вже

близько гніздечко і ковтав зайвий разок слину, що надмірно точилась у нього згід язика. Митро спустився в яр, який попровадив його на поляну, де розсівся широкий стіг сіна, прикритий солом'яним капелюхом. Васька пристанув і зпоза стовбура старої ялиці дивився, що буде далі. Митро підійшов до стога й тихо заговорив:

— Марько, ввечерю тобі приніс.

Солом'яний капелюх заворушився і за хвилину зручним стрибком станула побіля старого батька Марька.

— Спасибі, нячечку за вечерю — говорила Марька й сіла під стіг вечеряти.

— А тих супостатів з двора ще не було? — спитала.

— Не було, та воно гірш — відповів Митро і сів на камени побіля стога й пахкав свою вишнівку.

Васька дивився на це і зразу придумав спосіб, як зловити Марьку, як старий піде. Жалів тільки, що не взяв собі до помочі кого з гайдуків, бо вважав, що скорше впорався би. Проте постановив за всяку ціну таки вже тепер не випустити Марьки зо своїх рук. Вона ж сама дівка. Не має оборонця. А він чейже хлоп. І затирав руки.

* * *

Тимчасом на Сипкове гумно віхав гурт гайдуків, що його провадив Сьліва. На гумні застали Митриху.

— Гей, ти стара, — тукнув Сьліва — чому своєї кралі до двора не післала і стиснувши кося острогами, підстрибнув до Митрихи та ударив її нагаєм по голові. Митриха впала на землю і від ненадійного удару обомліла. Сьліва зіскочив тоді з коня, слина поточилась йому з уст і він почав обкладати нагаєм обомлілу стару Митриху.

— Де та молода гадина, га? сховала її? Ти відьмо стара! Скажеш чи ні?! — І далі бив.

Але Митриха не могла нічого сказати бо не чула гайдуцької лайки. Потонула в благородний сон, який простив їй оглядати й переживати страшну каторгу над своїм безвинним тілом.

На що кошмарну картину тупо гляділа гайдуцька зграя. Стояли тихо, бо не могли — не маючи на чім — своїм кайновим ділом, яке управляли та до якого звикли — розв'язати божевільні хмари дикого настрою, що зашалів на Сипковому гумні. Щойно тоді, як Сьліва крикнув: — Води на стару! — немов прокинулись зі сну. Пострибали з коней — одні по воду, а другі в хату та по ібійстю шукати жертв.

На Митриху вилляли ведро води. Та вона не всірухнулася. Вилляли ще одне. Широка збирана спідиця з мерекатими фарбітками намокла, розгладженими збирачками прилипла до худих Митришиних ніг, хустка зісунулась з голови, сплямлена кровю від ран, а намокле сиве волосся космиками всуміж з кровавими слезінками, як шнурочками на чолі. неначе на скляній шибці в дощеву лору поприлипали до блідого помсращеного чола та висків. Лежала зігнута в двоє з відкинутою сорочкою, в якій під шиєю урвалася застіжка.

На це все надійшов Митро. Побачивши біля тину стадо коней і вляку на гумні, приспішив кроку. Коли був у воротах побачив оподалік на землі Митриху, а біля неї намоклу від води землю

Бережіться вогню!

У п'ятницю рано дня 5. VI. ц. р. згоріла в Пантній коло Горлиць хата Івана Гливи. Пожежа була нагальна. Люди, що збіглися, вирятували заледви дещо одіння, яке було в мешчанні: цю частину будинку огернув вогонь найпізніше. Решта все: вози, машина до молочення, млинок, господарське знаряддя, збіжжя, бульба, навіть дещо з худоби пропало в обіймах вогню. Вогонь так скоро обняв цілий будинок, що не було права ратувати. Люди звернули всю увагу на сусідню хату, Василя Таргая, віддалену шість метрів від горіночі. На щастя не було вітру й не бракло охочих рук до праці, тому Таргаю врятовано. Іван Глива лишився без даху над головою і без кусника хліба. Це безумовно велике нещастя, однак воно повинно бути наурою для всіх, щоб не будували всего під одним дахом. А то наші газди звикли пхати все під одну

стріху: стайню, стодолу, шпихлір, комору, возівню й комірку на двора — мовляв — менше покрива винесе. А ось оскільки дорожче винесло: прийшов припадок і дослівно за одну годину пропала вся праця господаря та ще і його батька й діда. Тепер під свіжим вражінням нещастя, коли ще не один має перед очима образ бушуючої пожежі захланного вогню, повин-

„Народна Торговля“

в с я н о ц і

поручає

членам, кооперативам
і приватним купцям

споживчі й кольоніальні товари,
насіння господарських рослин
і трав.

Церковні брокати, борти, френдзлі, панаму і нитки Д. М. С. до вишивання фелонів і фан, готові фелони, фани, павуки, хрести, чаші, дзвони, прапори для Товариств і відзнаки, євангелія і прочі церковні книги, образи і образці, світло і кадило

купуйте й замовляйте в українській кооперативі

„ДОСТАВА“

у Львові, Ринок 43/1.

і в її склепах: у Львові, Руська ч. 20.
в Перемишлі, вул. Косцюшка ч. 5.

ні пантяни конче здобутися на сикавку. Чомуж то в Устю можуть бути аж дві, в Ждині одну, а в нас ані одної? Може будемо чекати, аж за одним махом згорить кількадесят солом'яних стріх? В інших селах чейже також криза, а люди дали собі раду і справили те, що конечно потрібне. Впрочім на кризу не можна всего спихати; громада великий чоловік. В одності сила народу — треба тільки охоти.

—О—

та порожнє ведро. Підбіг до неї й приклякнувши на коліна, нахилився над мертвою.

— Прокляпники — ревнув. У своїй уяві відтворив картину, що тут сталося.

Та не стямився, коли три ньому був уже Сьліва і з лайкою поклав на його спині нагай.

— Де твоя кляга ящїрка?

Та Митро це не була Митриха. Закипіла в ньому гірська лемківська кров, що жбурнулася до гортанки і вдарила до голови та поклатала перед ним розпечене: або—або. Митро стиснув у корявій долоні свою сукату прабову кривулю й заки Сьліва стямився, вперезав його так тяжко по голові, що цей з вереском повалився на землю та загкусив землю кровю, що потекла з уст, ушей та носа. А потім Митро уже не пам'ятав, що робив. Його кривуля гатила по товстим тілі гайдюка, розривала його гайдучий конгуш та дерла своїми сукатами шкуру та м'ясо.

Потім знайшовся Митро посеред зграї гайдюків тих, що приїхали зі Сьлівою та тих, що ждали у ліщиновому гаї та рубав кривулю куди попало доти, доки зрадлива куля з пістолі не полетіла край його життя.

Гайдюки відсапнули. Але просякнуті чацом гострих вражїнь та видом крові, метнулися за новими жертвами.

— Підпалити хату — кинув хтось. І розперезана юрба жадна відплати та знищення, кинулася на різні сторони обійстя.

Смеркало. На хаті блиснув вогняний язик, лізнув солом'яну стріху та сховався, щоб десятками нових язиків плюнути на висушену довгою погодою солону. Потім затріскотіла стріха на клуні та хлівці та стирта ріща під тинном. На гумні стало ясно як в полудне та жарко як у идни-

вяний день. Ясність бігла ген почерез річку та золотила всьдїні баранчики в Яселці, що незвиклі в цю пору до неї, втікали чим дуж у пітьму вночі.

З темряви почерез річку йшов Васька і ніс перекинуту через рамя знесилену пручанням Марьку. Її пронуняла ясність, вона підстрибувала на Васьковім рамені й божевільно крикнула:

— Рятуйте! — та обомліла. Васька, не знаючи причини пожежі, побіг важко сопучи до хутора. Увігнawsя на гумно й побачивши на землі мертвих Митра та Митриху та кількох гайдюків, пристанув, а потім завернув і залишивши за собою ворота, поклав обомлілу Марьку на мураву і глянув на неї. Приблідле личко красуні прилягло до темної мурави і в ясності вогню промілювало такою красою, що обезумлювала неситого, рудого, віспузатого „Гниду“. Він кинувся на золоте Марьчине личко і безчестив своїми м'язистими, підложадними вустами знесилені уста обомлілої. Ссав їх до безтями, віддривався від них і знову засліплював піною ніжне жіноче тіло. А потім зареготався божевільно в темну зловіщу ніч:

— Ха, ха, ха! Тепер ти моя, моя голубко. Нічия більше. Уже не маеш оберюнів, мене одного маеш! Ха, ха, ха! — І пригортав її до своїх нікчемних, гадинних прудей. А коли очуняна від шалу гайдюцька ватага вертала від приготованого собою пору, Васька забрав обомлілу дівчину і помчав на чолі ватаги до двора.

На згарищах лишилися Митро й Митриха. Ніч хвилювала пластами твердого воздуха та холодила їх, прсковтуючи жар пожежі з їх запечених облич.

А бери шуміли, шуміли... Пошумами благоговіли кров, що вськала в лемківську землю, скроплену рясним потом та несло прїзне благословення по бескидських горах. (Далі буде).

Мандруємо по рідних селах.

Українське село, Ростока Велика з українською греко-католицькою церквою святого Велико-мученика Димитрія, збудованою в 1818 році, віддалене від Кричиці 8 кл., від Нового Санча 23 км. Про само назвище села та його поселення не будемо писати, впрочім — від Попраду по Бистрицю скрізь Ростоки. Під сучасну перу Велика Ростока (у Сандежчині) числить 81 хат з 540 мешканцями українського греко-католицького обряду, та одну — далеко за селом замешкалу жидівську рідню. Порівнюючи число мешканців Ростоки, яка в 1781 році разом з Крижівкою начислювала всего 386 мешканців, не враховуємо окремо тих, що в 1831 році померли на пошесть-холеру, та й таких, що виїхали у світ шукати кращої долі — сьогодні число мешканців подвоїлося.

Це велике село тягнеться з півночі на південь, його долішний кінець доходить до шляху Новий Санч — Підкарпаття, а горішній кінчиться біля пригірків гори Яворини. Хати в селі розбудовані обабіч річки Камениці, котра бере свій початок з росточького верха Прислопа та котру на терені Ростоки посилюють своїми водичками потоки: Єдинаківський, Будзинівський, Гарасимів, Тарасівський, Долинський, Вовчків і Гудишин. Окремі часті села: Шовтиство, Манчарівка, Єдинаківка, Будзинівка, Даньчаківка, Репелівка, Логазівка, Тарасівка й Гопейка. З назвищ мешканців Великої Ростоки найчисленніші: Домбровський, (31 душ), Репела (28), Єдинак, Тарасевич (по 21 душ), Мерена, Шафран (по 18), Гопей, Вовчак (по 16), Вєрона (15), Поливка (34), Логаза, Чупак (14), Симчак (13), Марчак, Амброз, Тарас (по 12), Вітяк (11), Маслей (10), інші: Гурей, Головяк, Кидсьн, Бобак, Федорчак, Саламун, Лабов-

ський, Губа, Фатула, Моцар, Кузмяк, Коляр, Буранич, Гамгаль, Масцюх, Ругала, Жук, Жовнірчик, Пржіпчак, Насіда, Щерба, Сова, Костишак, Сокира, Пеляк.

Назви поля, лісів і верхів з північної сторони села зуться: Млинарське, Громівки, Палениця, Убочи та Граничник; зо східньої: Фурманці, Шовтися Млака, Лази, За-вигоном, Гуц, Путиська, Піджидівком, Пречиба, Долина, Яворів-верх, Єлина; зпівдня: Лазірка, Чертежик, Пасіка, Чербіж, Буковина і Присліп; від заходу: Ями Гопей-ські, Логазівські, Корнутки, Хвіст, Горб, Острий Верх, Закрута, Астрибець, Долинки та За-Коляями.

(Далі буде).

(н-к.)

Лицарство Пресвятої Богородиці. Ілюстрований місячник, призначений для поширення, почитання й набоженства Пресв. Діви Марії. Адреса Редакції і Адміністрації: Львів, Сикстуська 48. Передплата

За 5 злотих будете мати книжку п. н. ІЛЮСТРОВАННЯ ІСТОРІЯ ЛЕМКІВЩИНИ, Ю. Тарновича, УКРАЇНСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ НА ЛЕМКІВЩИНІ, І. Бугера, та СХІДНІМИ МЕЖАМИ ЛЕМКІВЩИНИ. — Замовляти у Видівництві: „НАШ ЛЕМКО“, Львів, ул. Новий Світ ч. 22.

в краю вносить річно 1.20 зол., для загр. пів ам. дол. Поодинокє число коштує 10 сот. Ч. картотеки розрахункового переказу 233.

о. Осип Мартинків: ПОВНА СЛУЖБА БОЖА на 3 голоси. Видання Муз. Нака. „Торбан“ у Львові, ул. св. Софії ч. 78. Ціна 3.50 зол.

Посеред тих „Служб Божих“ на хор, що появляються в нас час-до-часу, ця „Повна Служба Божа“ укладу о. Мартинківа, є одною з найкращих. Головною її прикметою є легкий уклад на 3 голоси (2 сопрани й альт або бас), так, що можна її вивчити там, де є тільки початкуючий хор. Вона зложена на церковно-народних мотивах та всі вони загально відомі, хоч різнородно співаються. О. Мартинків мав на увазі справити деякі неточности в нашому церковному співі й це йому в оцій праці вповні вдалося. Тому саме ця Служба Божа повинна найти широке розповсюдження головню ж на Лемківщині, де нема багато зорганізованих хорів, але всежтаки церковний спів не йде в забуття. А звісна річ, що гармонійний спів в церкві, дуже підносить наше Богослуження. Службу Богу о. Мартинківа, можна вчити також у вселюдних школах.

Федір Заревич: Хлопська дитина, повість, Львів 1937.

Б. Грінченко: Ясні зорі, драма в п'ятьох діях, Львів 1937.

В. А.: Про соціалізм та комунізм, Львів 1936.

В. Колпачкевич: Золото, оповідання про звірів і людей; всі чотири книжки виданя В-ва „Батьківщини“, Львів, Чарлецького 8.

„Наша Батьківщина“, журнал, присвячений краєзнавству й туристичці. I. Рік, чч. 7 і 8, липень-серпень 1937. Стор. 153-176. В числі 14 ілюстрацій. Ціна 75 гр.

Передплатники в Америці й Канаді

присилайте передплату на адресу „Наш Лемко“, Львів, ул. Новий Світ, 22.

„Сівач“, місячник присвячений проповіді і катехизії. Ч. 7-8 (12-12). Рк II, Липень-серпень 1937. Стор. 193-240.

Місіонар Пресвятого Ієсусового Серця Ч. 7. Липень 1937. Річник XI.

„Популярно - наукові реферати“ (на правах рукопису) ч. 21. Аграрне (земельне) питання. Ч. 22. 20-ліття української національної революції (1917-1937), Ч. 23. Жінка-мати й нація. (Слово на „День Матері“. Ч. 24. Маркіян Шашкевич — Пробудитель Галицької Землі. Ч. 25. Відродження Української Збройної Сили (В роковини скликання I. Українського Військового Зїзду 18-21 травня 1917 р.) Ч. 26. Література і П риди. Двоптиклевик. Видає В-во „Батьківщина“. Ціна окремого реферату — 30 гр.

М-р Микола Топольницький: Торговля, її суть, значіння й організація, Львів 1937 (ч. червень, Бібліотека „Народньої Справи“ — „Рідне слово“ стор. 32). Поручаємо що доцільну та приступну писану книжечку вам, що цікавляться торгівлею та задумують стати купцями; багато цінних вказівок про всі роди торгівлі та які й де підприємства закладати і т. д. найде кожний, що купить собі цю книжечку.

Альказар, опис горожанської війни в Еспанії, Дешева Книжка ч. 13, ціни 20 гр. стор. 32. Адреса: „Дешева книжка“ Львів, ул. Гродзіцких 1.

ЧЕРВІНКА СВИНЕЙ
Щіплення охоронні і лічничі — тільки сироватка і культура фірми

„SEROVAC“

СП. з О. О.

Львів, вул. Сенаторська ч. 5.

Телефон 201-07.

Поучення висилається на бажання.

Чи Ви пробували вже

„ПРАЖІНЬ“

Якщо ні —

то купіть сейчас і спробуйте, бо це дуже смачна і здорова кава для дітей і для старших!

Вирабляє кооп. фабрика домішок до кави

„Суспільний Промисл“

Львів — Богдан вка ч. 30.